

FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN DEĞERLEMESİ ve MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Oktay COŞGUN^(*)

1 - GİRİŞ

Finansal kiralama uygulaması (Leasing), hukuk literatürümüze ilk olarak 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu¹ ile girmiştir. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununda finansal kiralamanın tanımı yapılmamış olmakla birlikte finansal kiralama sözleşmesi; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü bir kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartıyla kira bedeli karşılığında kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşme olarak tanımlanmıştır. Finansal kiralamaya ilişkin esas hükümler 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununda düzenlenmiş olmakla beraber vergisel açıdan finansal kiralamaya ilişkin değerlendirme hükümleri 4842 sayılı Yasa ile Vergi Usul Kanununa eklenen mükerrer 290'ıncı maddede yer almaktadır. Vergi Usul Kanunundaki hükümler Fi-

nansal Kiralama Kanunundan bağımsızdır. Yani, Finansal Kiralama Kanununa göre finansal kiralama sayılan kiralama işlemi Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre finansal kiralama sayılmayabilir. Dolayısıyla VUK değerlendirme hükümleri açısından bir alacağın finansal kiralamadan kaynaklanan alacak olarak değerlendirilmesi için söz konusu alacağı doğuran işlemin mutlaka Finansal Kiralama Kanununa tabi olması gerekmektedir. Bu nedenle, yapılan bir finansal kiralama işlemine ilişkin VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesinin uygulanabilmesi için aşağıda belirteceğimiz şartlardan en az birisinin olması yeterlidir.

2- FİNANSAL KİRALAMA KANUNUNA GÖRE FİNANSAL KİRALAMANIN ŞARTLARI

Finansal Kiralama Kanunu hükümleri uyarınca, bir sözleşmenin finansal kiralama sözleşmesi sayılabilmesi için aşağıdaki şartların **tümünü** taşıması gerekmektedir.

- Kiralayan, "Finansal kiralama şirketi" olmasıdır.

^(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

¹ 28/6/1985 tarihli ve 18795 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

- Kiralayan şirket, üçüncü bir şahıstan temin ettiği ve maliki bulunduğu bir malı kiralamalıdır.

-Sözleşmenin konusu taşınır ve taşınmaz mal olmalı, patent gibi fikri ve sınai haklar bu sözleşmeye konu olamazlar.

- Sözleşme süresi en az 4 yıl olmalıdır.

-Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25.000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olmamalıdır.

3- VERGİ USUL KANUNUNA GÖRE FİNANSAL KİRALAMANIN ŞARTLARI

Vergi Usul Kanununun mükerrer 290'ıncı maddesinde finansal kiralamanın tanımı yapılmış olup, ayrıca hangi kiralamaların finansal kiralama olabileceğinin şartları belirtilmiştir. Anılan maddede finansal kiralama; *"Kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır."* şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu maddeye göre bir kiralamanın finansal kiralama sayılabilmesi için;

-İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi,

-Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün %80'inden daha büyük bir bölümü kapsaması (Örneğin, iktisadi kıymetin ekonomik ömrü 10 yıl, kiralama süresi 9 yıl gibi),

-Kiracıya, süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması,²

-Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değeri³ toplamının iktisadi kıymetin

rayiç bedelinin %90'ından daha büyük bir değeri oluşturması (Örneğin, finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı zamanda iktisadi kıymetin rayiç değeri 100.000 TL, kira ödemelerini bugünkü değerinin de 100.000 TL olması durumunda, kira ödemelerinin bugünkü değeri rayiç bedelinin %100 değerini oluşturması gibi),

Şartlarından **herhangi birini** taşıması yeterlidir.

VUK mükerrer 290'ıncı maddesinde 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa herhangi bir atıf yapılmamıştır. Bu nedenle, Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapılan bir finansal kiralama işlemi VUK mükerrer 290'ıncı maddedeki şartları taşııyorsa, vergi uygulamaları bakımından finansal kiralama olarak kabul edilmeyecektir. VUK mükerrer 290'ıncı maddedeki şartı/şartları taşıyan finansal kiralama işlemleri, Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapılmasalar bile, VUK'a göre finansal kiralama olarak kabul edilecektir. Yani, VUK 290'ıncı madde hükmü gereğince, 3226 Sayılı Kanuna göre finansal kiralama sayılamayacak işlemler de, vergi uygulamaları açısından artık finansal kiralama işlemi sayılabilecektir. Örneğin, Finansal Kiralama Kanununa göre kiralayan şirketin mutlaka finansal kiralama şirketi olması zorunlu iken VUK'da böyle bir şart yoktur. Bu nedenle, finansal kiralama şirketi olmayan KM İnşaat A.Ş.'nin iş makinesini LM İnşaat A.Ş.'ye kiralaması ve kira süresi sonunda da mülkiyetin kiracıya devredilmesine ilişkin bir sözleşme yapılması durumunda her ne kadar KM İnşaat A.Ş. finansal kiralama şirketi olmasa da yapılan kiralama işlemi finansal kiralama işlemi olarak kabul edilecektir. Çünkü VUK'da öngörülen iktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi şartı gerçekleşmiştir.

² Kiracının böyle bir durumda söz konusu iktisadi kıymeti satın alması yüksek bir ihtimaldir. Bu nedenle finansal kiralama işlemi her ne kadar bir kiralama işlemi olarak gözüksede mahiyeti itibarıyla mülkiyetin devrini içerdiğini belirtmek gerekir.

³ Kira ödemelerinin bugünkü değeri: Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranının dikkate alınması suretiyle hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır.

4- VERGİ USUL KANUNUNA GÖRE FİNANSAL KİRALAMALARDA DEĞERLEME

VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesi ve bu konuda yayımlanan 319 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁴, finansal kiralama işlemlerinde, finansal kiralamaya konu olan iktisadi kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacaklarının nasıl değerlendirileceğine ilişkin hükümler ihtiva ettiğinden, konuyu kiralayan tarafından yapılacak değerlendirme ve kiracı tarafından yapılacak değerlendirme olmak üzere iki kısma ayırabiliriz.

a) Kiralayan açısından değerlendirme:

Kiralayan açısından yapılacak değerlendirme işlemlerini, alacakların değerlendirilmesi ve iktisadi kıymetin değerlendirilmesi olmak üzere iki bölüme ayırabiliriz.

i) Alacakların değerlendirilmesi:

Kiralayan tarafından sözleşmeden doğan alacak, kiralama süresi boyunca kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, (anapara artı faiz) olarak aktife alınacaktır. Diğer yandan, aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark ise gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilerek kayıtlara intikal ettirilecektir (söz konusu tutar 11 Seri No.lu Muhasebe

Sistemi Uygulama Genel Tebliği uyarınca 124 no.lu Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri hesabına kaydolunur).⁵ Gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, kiralanan iktisadi kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelinden, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle dönemsellik ilkesinin gereği olarak tahakkuk ettirilecektir. Ayrıca, aktifleştirilen alacak tutarının mükerrer 290'ıncı madde hükmü gereğince reeskonta tabi tutulması mümkün değildir.

ii) İktisadi kıymetin değerlendirilmesi:

Kiralama konusu iktisadi kıymet, bu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilecektir. İktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar sıfır veya negatif olması halinde, iktisadi kıymet iz bedeli ile değerlendirilip aradaki fark iktisadi kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tabi tutularak gelir kaydedilmesi ve sonuç hesaplarına intikal ettirilmesi gerekmektedir.⁶ İktisadi kıymetin net bilanço aktif

⁴ 01/07/2003 tarihli ve 25155 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

⁵ Bu ayırtırma, sözleşme tarihinde düzenlenen tabloda gösterilir.

⁶ Örneğin, (A) Finansal Kiralama A.Ş. aktifine kayıtlı değeri 50.000 TL olan iktisadi kıymeti 4 yılda eşit taksitle ödemek üzere 30.06.2009 tarihinde (B) A.Ş.'ye 70.000 TL'ye kiralamıştır. Kira ödemelerinin bugünkü değeri 55.000 TL'dir. Buna göre; İktisadi kıymetin değeri=1 TL (iz bedeli)

Toplam alacak=70.000 TL

Kazanılmamış finansal kiralama faiz geliri=70.000-55.000=15.000 TL

İktisadi kıymet satış karı=55.000-50.000=5000 TL

Bu durumda yapılacak muhasebe kaydı:

30.06.2009	
120/220 Alıcılar	70.000
253 Tesis Makine ve Cihazlar	50.000
649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar	5000
124/224 Kazanılmamış Fin.Kir.	15.000
Faiz Gelirleri	
/	

değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın pozitif olması durumunda, pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortismanına tabi tutulacaktır. Örneğin, net bilanço aktif değeri 100.000 TL, kira ödemelerinin bugünkü değeri 90.000 TL ise, 10.000 TL'lik pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortismanına tabi tutulacaktır.

b) Kiracı açısından değerlendirme:

319 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesinin uygulanmasına yönelik usul ve esaslar açıklanmış olup, "Kiracıya İlişkin Hükümler" başlıklı (B) bölümünün 1'inci fıkrasında; finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymetin kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadi kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirileceği, finansal kiralama konusu iktisadi kıymetin kullanma hakkı olarak aktive alınarak karşılığında ise kiralayana olan borcun pasife kaydedileceği,

2'nci fıkrafta; kullanım hakkının, Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş amortisman sürelerinde amorti edileceği,

3'üncü fıkrasında, finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemelerinin, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılacağı ve bu ayrıştırmanın her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılacağı, kiralanın açısından yorumu yapılan "her bir dönem sonu" ifadesinin, kiracı açısından sözleşmede belirtilen kira ödeme tarihini ifade ettiği,

5'inci fıkrasında ise, finansal kiralama işlemi-

nin esas olarak bir kredi işleminden farklı olmadığı, kiralayana ödenen finansal kiralama bedellerinin faiz kısmının finansman gider kısıtlamasına tabi olduğu, belirtilmiştir.

Kiracı açısından yapılacak değerlendirme işlemlerini, kullanma hakkının değerlendirilmesi ve borçların değerlendirilmesi olmak üzere iki kısma ayırabiliriz.

i) Kullanım hakkı:

VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesindeki hükmüne göre, finansal kiralama işlemiyle iktisadi kıymet kiralayan kiracı, finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti aktifleştirerek kayıtlara alacaktır (260 Haklar olarak). Aktifleştirilen kullanım hakkı, kira ödemelerinden faizin indirilmesi suretiyle bulunacak olan tutar olacaktır. Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı, amortisman ve şartlar gerçekleşmişse enflasyon düzeltmesine tabi tutulacaktır. Amortisman, haklara ilişkin süreye göre değil, iktisadi kıymetin kendisi için belirlenmiş olan süreye göre ayrılması gerekmektedir.

ii) Borçların değerlendirilmesi:

Kiracı tarafından yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Böylece, sözleşmeden doğan borç tutarı, ödenecek kira taksitlerine göre dönemsel ilkeleri dikkate alınarak finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçlarını ve vadesi 1 yılı aşan borçlarını ayrı ayrı hesaplarda (302/402-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)) izleyecektir. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymet kiracının aktifinde maddi olmayan duran varlık (Haklar), pasifinde ise borç olarak gözükecektir. Ayrıca, borç tutarının mükerrer 290'ıncı madde hükmü gereğince reeskonta tabi tutulması mümkün değildir.

**5- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN
MUHASEBELEŞTİRİLMESİ**

Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik hesaplar 11 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde⁷ belirtilmiştir. Anılan tebliğde, 12-TİCARİ ALACAKLAR” hesap grubunda yer alan “120-ALICILAR” hesabının açıklamasına “Finansal kiralamadan doğan senetsiz alacaklar da bu hesapta izlenir” ifadesi; “121-ALACAK SENETLERİ” hesabının açıklamasına ise “Finansal kiralama işlemlerinden doğan senetli alacaklar da bu hesapta izlenir” ifadesi eklenmiştir.

Söz konusu tebliğe göre finansal kiralama işlemlerinde kullanılacak olan muhasebe hesapları şunlardır;

**124- Kazanılmamış Finansal Kiralama
Faiz Gelirleri (-)**

Bu hesap finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark “Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri” olarak bu hesaba alacak kaydedilir. Her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz gelirleri tutarları bu hesaba borç “60-Brüt Satışlar” hesap grubunda ilgili satış geliri hesabına alacak olarak kaydedilir. Ancak, esas faaliyet konusu finansal kiralama olmayan işletmelerce yapılan finansal kiralama işlemiyle ilgili gerçekleşmiş faiz gelirleri, “64-Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Kârlar” hesap grubunda faiz geliri hesabına alacak olarak kaydedilir.

**224- Kazanılmamış Finansal Kiralama
Faiz Gelirleri (-)**

Bu hesap finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark “Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri” olarak bu hesaba alacak kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda hesaplanan izleyen döneme ait faiz gelirleri tutarı bu hesaba borç “124-Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri” hesabına alacak olarak kaydedilir.

301- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar

Bu hesap, kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçlarının izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da “302-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” hesabına borç kaydedilir.

**302- Ertelenmiş Finansal Kiralama
Borçlanma Maliyetleri (-)**

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark

⁷ 31/07/2003 tarihli ve 25185 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

"Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları bu hesaba alacak, "66-Borçlanma Maliyetleri" hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

401- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar

Bu hesap, kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı aşan borçlarının izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "402-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir. Dönemsellik varsayımına uygun olarak dönem sonlarında, izleyen dönemi ilgilendiren tutar; "301-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" hesabına alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

402- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan ve vadesi bir yılı aşan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemele-

rinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır. Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanana ve her dönem sonunda izleyen döneme ilişkin tutar "302-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç, bu hesaba alacak kaydedilir.

Örnek: (X) Anonim Şirketi, rayiç değeri 400.000 TL olan (Kira ödemelerinin bugünkü değerinin iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşit olduğu kabul edilmiştir) iş makinesini (Y) Finansal Kiralama Anonim Şirketinden finansal kiralama yoluyla kiralamıştır. Makinenin (X) AŞ'ye kiralanmasına ilişkin sözleşme 01.01.2008 tarihinde imzalanmış olup, iş makinesi, kira süresinin sonunda bedelsiz olarak (X) AŞ'ye devredilecektir. Sözleşmeye göre kiralalar 5 eşit taksitte ödenecektir. Kira faiz oranı %20 olup, iş makinesinin faydalı ömrü 5 yıldır.

$$\text{Yıllık taksit tutarı} = 133.751,8^8$$

⁸ Yıllık taksit tutarı, net bugünkü değer formülü ile bulunur.

Net Bugünkü Değer (Ana Para Borcu) =

$$\text{Kira Taksit Tutarı} \times \frac{1 - (1/1+i)^n}{i}$$

i = Yıllık faiz oranı

^ = Yıl sayısı

Yıllık kira ödemelerinin 133.751,8 TL olması durumunda toplam kira ödemesi 133.751,8 TL x 5 =668.759 TL'dir. Bu tutarın 400.000 TL'si anapara, kalan 268.759 TL'si ise faiz tutarıdır. Bu bilgilere göre hazırlanan ödeme planı aşağıdaki gibidir;

Yıl	Yıllık kira tutarı	Anapara	Kira tutarı Faizi	Kalan Anapara	KDV (%1) ⁹ (Yıllık kirax%0.01)	Toplam ödenen tutar
01.01.2008	-----	-----	-----	400.000	-----	-----
31.12.2008	133.751,8	53.751,8	80.000	346.248,2	1337,5	135.089,3
31.12.2009	133.751,8	64.502,3	69.249,6	281.745,9	1337,5	135.089,3
31.12.2010	133.751,8	77.402,8	56.349,2	204.343,1	1337,5	135.089,3
31.12.2011	133.751,8	92.883,3	40.868,6	111.459,8	1337,5	135.089,3
31.12.2012	133.751,8	111.459,8	22.291,6	0	1337,5	135.089,3

a) Kiralayan tarafından yapılacak muhasebe kayıtları:

-----/01.01.2008/-----		
253 Tesis Makine ve Cihazlar	400.000	
191 İndirilecek KDV	400	
102 Bankalar		400.400
-Kiralamaya konu iktisadi kıymetin satın alınması-		
-----/-----		
-----/01.01.2008/-----		
120 Alıcılar	133.751,8	
220 Alıcılar	535.007,2	
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)		80.000
224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)		88.759
253 Tesis Makine ve Cihazlar		400.000
-İş makinesinin kiraya verilmesi-		
-----/31.12.2008/-----		
102 Bankalar	135.089,3	
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)		80.000

⁹ Finansal Kiralama Kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren bu işlemlerde KDV oranı %1 olarak uygulanmıştır. Bu uygulama genel olarak, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre sadece finansal kiralamaya konu malların finansal kiralama şirketlerine teslimi veya finansal kiralama şirketlerince kiralanması işlemlerinin %1 KDV'ye tabi olması şeklindeydi. Ancak bu uygulama 30.12.2007 tarihinden itibaren 2007/13003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile finansal kiralama işlemlerinde, işleme konu olan malın tabi olduğu katma değer vergisi oranının uygulanacağı şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişikliğin yerinde olduğunu düşünmekteyim. Çünkü, finansal kiralamada uygulanan indirimli vergi oranı ile finansal kiralama işlemleri amacının dışında kullanılmaya (beyaz eşya ve mobilya gibi ev eşyalarında dahi kullanılması gibi) başlanmış bu da hem KDV kaybına hem de rekabet eşitliğinin bozulmasına neden olmuştur.

120 Alıcılar	133.751,8
391 Hesaplanan KDV	1337,5
600 Yurtiçi Satışlar ¹⁰	80.000

-Birinci taksitin tahsil edilmesi-

-/31.12.2008/

120 Alıcılar	133.751,8
224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)	69.249,6
220 Alıcılar	133.751,8
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)	69.249,6

-Dönemsellik ilkesi gereği gelecek dönemde
yapılacak tahsilatın cari döneme devri-

-/31.12.2009/

102 Bankalar	135.089,3
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)	69.249,6
120 Alıcılar	133.751,8
391 Hesaplanan KDV	1337,5
600 Yurtiçi Satışlar	69.249,6

-/31.12.2009/

120 Alıcılar	133.751,8
224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)	56.349,2
220 Alıcılar	133.751,8
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Geliri (-)	56.349,2

-Dönemsellik ilkesi gereği gelecek dönemde
yapılacak tahsilatın cari döneme devri-

-/

2010, 2011 ve 2012 yılında da dönemin faiz tutarları göz önünde bulundurularak aynı kayıtlar yapılacaktır.

b) Kiracı tarafından yapılacak muhasebe kayıtları:

-/01.01.2008/

260 Haklar	400.000
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	80.000
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	188.759

¹⁰ Esas faaliyet konusu finansal kiralama olmayan işletmelerce yapılan finansal kiralama işlemlerinden elde edilen faiz gelirleri 642 Faiz Gelirleri hesabında izlenir.

301 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
401 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	535.007,2
-İş makinesinin kiralınması-		
-----/31.12.2008/-----		
301 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
191 İndirilecek KDV		1337,5
780 Finansman Giderleri		80.000
102 Bankalar		135.089,3
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		80.000
-Birinci taksitin ödenmesi		
-----/-----		
-----/31.12.2008/-----		
401 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		69.249,6
301 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		69.249,6
-Dönemsellik ilkesi gereği gelecek dönemde		
yapılacak ödemenin cari döneme devri-		
-----/31.12.2008/-----		
770 Genel Yönetim Giderleri		80.000
268 Birikmiş Amortismanlar		80.000
-İlk yılın amortisman kaydı-		
-----/31.12.2009/-----		
301 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
191 İndirilecek KDV		1337,5
780 Finansman Giderleri		69.249,6
102 Bankalar		135.089,3
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		69.249,6
-İkinci taksitin ödenmesi-		
-----/31.12.2009/-----		
401 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		56.349,2
301 Finansal Kiralama	İşlemlerinden Borçlar	133.751,8
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)		56.349,2
-Dönemsellik ilkesi gereği gelecek dönemde		
yapılacak ödemenin cari döneme devri-		
-----/-----		

-/31.12.2009/-	
770 Genel Yönetim Giderleri	80.000
268 Birikmiş Amortismanlar	80.000
-ikinci yılın amortisman kaydı-	

2010, 2011 ve 2012 yıllarında da dönemin faiz tutarları göz önünde bulundurularak aynı kayıtlar yapılacaktır. Örneğimizde, iş makinesinin kira süresinin sonunda bedelsiz olarak (X) AŞ'ye devredileceği belirtildiğinden, iş makinesi üzerindeki hak, kullanma hakkından mülkiyet hakkına geçiş şeklinde mahiyet değiştirecektir. Kira süresi sonunda devralınan iş makinesine ait kullanma hakkının tamamı amorti edilmesi nedeniyle iz bedeli ile aktifleştirilecektir. Kiralayan ise, bedelsiz devir durumunda herhangi bir kayıt yapmayacaktır. Çünkü, sözleşmenin yapıldığı zamanda zaten iş makinesini aktifinden çıkarmıştır.

6- SONUÇ

Finansal Kiralama (Leasing), kiracı tarafından seçilen bir yatırım malının mülkiyeti finansal kiralama şirketinde kalarak, belirlenen kiralara karşılığında kullanım hakkının kiracıya verilmesini sağlayan ve özellikle orta boy işletmeler tarafından kullanılan uzun vadeli finansman yöntemi olup, son yıllarda giderek yaygınlaşan bir finansman tekniği olarak karşımıza çıkmaktadır. Finansal kiralama işlemlerinin nasıl değerlendirileceğine ilişkin hükümler Vergi Usul Kanununda belirtilmiştir. Finansal kiralama işlemlerinde kiralayan iktisadi kıymete ilişkin olarak tahsil ettiği kira ödemelerini anapara ve faiz olarak, kiracıda ödediği kira ödemelerini anapara ve faiz olarak ayrıştırarak değerlendirme işlemlerini yapacaktır. Ayrıca kiralayan tarafından kiralanan iktisadi kıymet iz bedeliyle aktifleştirilecek, kiracı tarafından ise kullanma hakkı olarak aktifleştirilecek ve amortismanına tabi tutulacaktır.